

قلب تپنده مسجد، نماز است/مسجد و تقویت بنیان‌های اخلاقی

در قرآن، نماز عامل مهمی در جهت دوری از زشتی‌ها و نارواها عنوان شده است: «إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ» در نتیجه باید گفت قلب تپنده مسجد، نماز است و احیای بنیان‌های اخلاق فرد و جامعه به احیای حضور در مساجد بستگی دارد.

خبرگزاری مهر - گروه دین و اندیشه: در قرآن، نماز عامل مهمی در جهت دوری از زشتی‌ها و نارواها عنوان شده است: «إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ» در نتیجه باید گفت قلب تپنده مسجد، نماز است و احیای بنیان‌های اخلاق فرد و جامعه به احیای حضور در مساجد بستگی دارد.

مسجد پایگاه عبادت خداوند متعال و پایگاه تعلیم و تعلم معارف اسلامی است. محل طهارت ظاهری و باطنی و مکان فرود آمدن رحمت و مغفرت آسمانی است. (مستدرک الوسائل، ج 3، ص 363) در برخی از روایات از مساجد با تعبیری لطیف به عنوان بازار آخرت یاد شده یعنی همان گونه که بازار دنیا محل خرید و فروش و مبادله کالا و متاع‌های دنیوی است، مسجد نیز محل کسب امور معنوی و اسبابی است که در سرای آخرت دارای کاربرد و تأثیر می‌باشد. در حدیثی از رسول اکرم (ص) آمده: «#171;المساجد سوق من الأسواق الآخرة قراها المغفرة و تحفتها الجنة؛ مساجد بازاری از بازارهای آخرت است از کسانی که به آن وارد می‌شوند با مغفرت پذیرایی می‌شود و هدیه آنان بهشت است.» (مستدرک الوسائل، ج 1، ص 226) همچنین ایشان می‌فرمایند: «#171;المسجد بیت کل تقی؛ مسجد خانه هر پرهیزگاری است.» (شهاب الاخبار، ص 23) هم ایشان در روایتی خطاب به امیرالمؤمنین (ع) گام برداشتن به سوی مسجد را از مواردی بر می‌شمارند که موجب نورانیت دل آدمی می‌گردد. (المواعظ الععدیه، ص 258) از این احادیث و دیگر متون دینی مرتبط، نقش مسجد در تقویت بنیان‌های اخلاقی روشن می‌گردد.

امام صادق (ع) در خصوص آثار اخلاقی حضور در مساجد می‌فرمایند: «#171;علیکم باتیان المساجد فانها بیوت الله فی الارض من اتاه مطهرا طهره الله من ذنوبه و کتب من زواره: بر حضور در مساجد مواظبت کنید! چرا که مساجد، خانه‌های خداوند در زمین است. کسی که با حالت طهارت وارد مسجد شود، خداوند او را از گناهانش تطهیر می‌نماید و نام وی را در زمره زائرین خویش می‌نویسد. (وسائل الشیعه، ج 1، ص 267)

اثرات مثبت حضور در مساجد به این دلیل است که اطمینان و آسایش حاصل از حضور در مسجد، توانایی انجام صحیح، وظایف و تکالیف شرعی دیگر را نیز به دست خواهد داد. مسجد فضایی را به وجود می‌آورد که روح تعبد و انگیزه‌های استوار بندگی خداوند متعال در چنین فضای آکنده از رحمت الهی در کالبد اهل آن دمیده می‌شود و دل و جان حاضران با رایحه خوش معنویت جلا می‌یابد.

مسجد قوانین نوشته ندارد، اما ضوابطی نانوشته، اما مقبول نزد اهل آن وجود دارد که تعالی‌بخش روح انسان‌هاست. آداب و مقررات مسجد برای همه یکسان است و کسی امتیازی بر دیگران ندارد و همه باید آداب مسجد را رعایت کنند. در نماز جماعت همه به یک شکل و در یک قالب کلی نماز می‌گذارند و کسی نمی‌تواند با تکبر و غرور خود را از دیگران برتر بداند و خارج از این چارچوب رفتار کند. مساجد که محل ظهور ارزش‌های والای اخلاص، توحید، تسلیم و عبادت هستند، بر خلاف معابد و کلیساها از توانمندی‌های ویژه و گسترده‌ای برخوردارند. این اماکن مقدس به عنوان خانه خدا و محل عروج مومن، جایگاه بروز و ظهور وحدت و مساوات هستند. به

نحوی که همه افراد از هر نژاد و رنگی و با هر سن و شغلی و با هر موقعیت و سرمایه‌ای، برادرانه و بدون هیچ تشریفاتی در کنار یکدیگر و در قالب صف‌های منظم به عبادت مشغول می‌شوند؛ با هم قیام و قعود و رکوع و سجود می‌کنند؛ با هم رکوع کرده و قنوت می‌خوانند و به هیچ روی از یکدیگر پیشی نمی‌گیرند. این نظم و هماهنگی بی نظیر در یک زمان و مکان مشخص و با الفاظ و حرکات یکسان و با اقتدا به امامی پرهیزگار، سبب ایجاد روح نظم و وحدت و یگانگی، برابری و برادری و در نهایت دمیده شدن روح ایمان و پرورش تقوا در ابعاد فردی، اجتماعی، سیاسی و... در جان‌ها می‌شود.

دو واژه مسجد و نماز نماد همیشگی در ذهن هر آشنا به دین اسلام‌اند. همه می‌دانند که پایگاه نماز، مسجد است. نماز دارای آثار فراوان تربیتی است و به عنوان "بنیان اسلام"؛ امام باقر(ع): «؛بنی الاسلام علی خمس: الصلوة و... « (الکافی، ج: 2 ص: 19)، "ستون دین": پیامبر(ص): «؛الصلوة عماد دینکم« (میزان الحکمه، ج 5، ص 370)، "نورمومن": پیامبر(ص): «؛الصلوة نور المؤمن« (نهج الفصاحه، ص 396) و نشانه ایمان پیامبر(ص): «؛علم الايمان الصلوة« (شهاب الاخبار، ص 59) و دیگر عناوین والا مطرح گردیده است. اولین چیزی است که روز قیامت از آن سؤال می‌شود که اگر قبول شود مابقی اعمال نیز قبول است و اگر پذیرفته نشود مابقی اعمال نیز پذیرفته نمی‌شود: «؛امام علی(ع): إن قبلت قبلت ما سواها و إن ردت ردت ما سواها« (وسائل الشیعة، ج 4 ص 27). در قرآن عامل مهمی در جهت دوری از زشتی‌ها و نارواها عنوان شده است: «؛إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ« (عنکبوت/45) در نتیجه باید گفت قلب تپنده مسجد، نماز است و احیای بنیان‌های اخلاق فرد و جامعه به احیای حضور در مساجد بستگی دارد.

در کنار اقامه نماز، سخنرانی‌های دینی و اجرای برنامه و کلاس‌های مذهبی، طراوت اخلاقی انسان‌ها را صیانت می‌کنند و گردوغبار غفلت و فراموشی را از چهره مؤمنان می‌زدایند. این همه از برکات مساجد است. در احادیث، برای کسانی که به مسجد رفت و آمد می‌کنند، بهره‌های فراوان ذکر شده است، از جمله: پیدا کردن دوست و برادر دینی: «؛امام علی(ع): أَحَبُّ يَسْتَفِيدُهُ فِي اللَّهِ: دوستی است که از او در مسیر خدا استفاده می‌کند. « (وسائل الشیعة، ج 5 ص 193)، آگاهی‌های مفید، ارشاد و دوری از گناه، برخورداری از نعمت و رحمت الهی: «؛علما مستطرفا او آية محكمة او يسمع كلمة تدل علی هدی او رحمة منتظره او كلمة ترده عن ردى، او يترك ذنبا خشية او حياء. «(همان) این بهره‌ها به تدریج مراتب اخلاقی نمازگزار را ترقی می‌دهد و درجات اسلام او را افزون‌تر می‌کند.

مهم‌ترین محور بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با جوانان استان خراسان شمالی (در تاریخ 1391/7/23) تأکید بر رونق مساجد و تعیین امام جماعت شایسته برای مساجد است. ایشان در این دیدار بیش از 16 سؤال را مطرح کردند که بسیاری از آنها جنبه اخلاقی داشتند، به عنوان مثال ایشان دلایل قانون‌گریزی، بی‌اعتمادی، تخلفات و رباخواری را در جامعه مطرح کردند که اگر همه آنها ریشه‌یابی شود در ضعف ایمان است و پایگاه تقویت ایمان نیز مساجد هستند، از این جهت، معظم‌له تأکید فراوانی بر احیای مساجد داشتند. امیدواریم با همگانی شدن فرهنگ حضور در مساجد و اقامه نماز جماعت، پایه‌های اخلاقی آحاد جامعه اسلامی استوارتر گردد.*

*نویسنده: مرتضی عزیزی